

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-7-95-26>

УДК 339.92:620.9](438:061.1ЄС)

Паламарчук Д.М., Паламарчук Н.О.
Черкаський державний технологічний університет

ЕНЕРГЕТИЧНА ПОЛІТИКА ПОЛЬЩІ В ПРОЦЕСІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС

Анотація. В сучасних умовах розвитку зростає актуальність енергоефективного розвитку країн та інтеграційних об'єднань. Це дозволяє забезпечити економічне зростання, підвищувати добробут населення, а також запобігти глобальним змінам клімату. Країни ЄС розробили особливий підхід до реалізації спільної енергетичної політики, що спрямований на загальне зростання енергоефективності, розвиток відновлювальної енергетики, формування внутрішнього енергетичного ринку, а також дотримання принципів сталого розвитку. Польща активно долучається до реалізації спільної енергетичної політики ЄС, а також розробляє та реалізовує власну енергетичну політику, що спрямована на вирішення національних енергетичних проблем.

Ключові слова: енергетична політика, енергетична безпека, альтернативна енергетика, стратегія енергетичного розвитку.

Palamarchuk Dmytro, Palamarchuk Nataliia
Cherkasy State Technological University

POLAND'S ENERGY POLICY IN THE PROCESS OF EU ENERGY POLICY TRANSFORMATION

Summary. The EU common energy policy aims to ensure a gradual low-carbon energy transition, the main aim of which is to prevent global climate change. To this end, a system of energy, economic and climatic measures that meet the principles of sustainable development is being formed. Poland recognizes the importance of energy transformations and actively implements them, complementing the EU's strategic guidelines with its own national goals. This article examines the formation of Poland's energy policy in the process of transforming the EU energy policy. The main directions of the EU common energy policy are the formation of a unified foreign energy policy, improving the energy security of the EU countries, development and introduction of new technologies in energy, improving the energy efficiency of economic development, the introduction of energy saving in social development, reduction of negative impact on the environment, diversification of energy resources, the formation of a single energy market in the EU, the development of energy infrastructure. Poland adheres to all these directions and at the same time, taking into account the national peculiarities of development, implements its own energy changes that allow it to adapt to European requirements and respond effectively to global energy challenges. Among them, there are such directions as the effective cooperation on energy transformations within the EU, development of the institutional environment conducive to energy transformations, reduction of dangerous impact on the environment, development of infrastructure and transport, differentiation and stabilization of energy supply, innovation and investment of energy transformations, development of nuclear and renewable energy. Thus, the common energy policy of the EU and the national energy policy of Poland are closely interconnected and have common guidelines for development, at the same time they are constantly transformed in accordance with current energy threats and trends in world development.

Keywords: energy policy, energy security, alternative energy, energy development strategy.

Постановка проблеми. Одним з основних пріоритетів сучасного світового розвитку є забезпечення енергоефективного розвитку економіки. Для всіх країн світу актуальним завданням є впровадження ефективної енергетичної політики, підвищення енергетичної незалежності та розвиток альтернативної енергетики. Кожна країна розробляє стратегію енергетичного розвитку на основі якої формує особливу енергетичну політику. Унікальний підхід до енергетичної політики запроваджено у Польщі. Він дозволяє розвивати національну енергетичну незалежність та враховувати загальний стратегічний підхід до енергозберігаючого розвитку країн Європейського Союзу.

Кліматична та енергетична політика ЄС має значний вплив на формування політик країн-учасниць інтеграційного об'єднання. Цілі клі-

матичної та енергетичної політики ЄС стали основою для національних енергетичних стратегій країн і мають на меті забезпечення низьковуглецевого енергетичного переходу (перехід до використання джерел енергії із низьким вмістом вуглецю, зростання енергоефективності, розвиток відновлювальної енергетики, скорочення викидів від спалювання викопного палива). До 2030 р. країни ЄС встановили ціль скоротити викиди парникових газів на 55%. Цей стратегічний орієнтир має на меті у глобальному масштабі зменшити наслідки зміни клімату [1].

До цілей ЄС щодо протидії зміні клімату віднесено: зростання енергоефективності за рахунок економії споживання первинної енергії, збільшення частки енергії з відновлюваних джерел, формування внутрішнього енергетичного ринку ЄС. Всі вищезазначені трансформації мають реалізу-

ватись на основі принципів солідарності та справедливості, а також підтримувати Європейський зелений курс, амбітної ціллю якого є досягнення кліматичної нейтральності ЄС до 2050 року.

Польща активно бере участь у розробці стратегічних цілей ЄС щодо запобігання змінам клімату та розробляє специфічні особливості національної трансформації з врахуванням особливостей соціально-економічного розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню окремих питань енергетичної політики Польщі та спільної енергетичної політики ЄС присвячені праці таких вчених як Антонова Л.В., Демяненко Н.В., Зоря О.П., Ішков С.В., Манжул І.В., Тормосов Р.Ю., Шатило О.А., Яснолоб І.О. та інших вчених. В даній статті проведено дослідження формування енергетичної політики Польщі в процесі трансформації енергетичної політики ЄС.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Окремого дослідження потребує дослідження формування і розвитку спільної енергетичної політики ЄС з одночасним аналізом трансформації енергетичної політики Польщі.

Мета статті. Основним завданням даної статті є дослідження формування енергетичної політики Польщі в процесі трансформації енергетичної політики ЄС.

Виклад основного матеріалу. Енергетична політика ЄС своїми головними цілями визначає:

- забезпечення сталого та стабільного енергетичного розвитку;
- створення єдиного енергетичного ринку;
- підвищення добробуту населення;
- створення нових робочих місць [2].

Крім цього спільна енергетична політика ЄС в сучасних умовах світового розвитку є важливим фактором забезпечення сталого розвитку.

Енергетична політика ЄС постійно розвивається та вдосконалюється так як для країн постійно виникають нові загрози серед яких: диверсифікація імпорту енергетичних ресурсів, нестабільна цінова політика, зростання попиту на енергію, нестабільність постачання енергетичних ресурсів, глобальне потепління, обмеженість енергетичних ресурсів, монополізація ринку енергоресурсів тощо.

Основна роль у розробці та реалізації спільної енергетичної політики відводиться Єврокомісії, її основною метою є створення Європейського енергетичного союзу. Його діяльність має бути спрямована на доступність екологічно чистої енергії, залучення інвестиційних ресурсів в енергетичні трансформації, надійне енергопостачання та вільне переміщення енергії через національні кордони в межах ЄС. Крім цього планується впровадження нових енергозберігаючих технологій, оновлення інфраструктури, створення нових робочих місць та зменшення забруднення повітря.

В сучасних умовах світового розвитку основними цілями ЄС в енергетичній сфері є:

- підвищення конкурентоспроможності країн в енергетичній сфері;
- узгодження законодавств країн щодо енергетичної політики;
- розвиток власної бази енергетичних ресурсів;
- активний розвиток відновлювальної енергетики;

– зменшення залежності від імпорту енергетичних ресурсів;

- диверсифікація енергетичних ризиків;
- впровадження політики енергозбереження [2].

За оцінками Міжнародної енергетичної агенції вугілля має найбільшу питому вагу в енергетичному секторі Польщі. При цьому вугілля є найбільшим джерелом викидів парникових газів, а вугільна промисловість – одним з найбільших роботодавців країни. За період 2010–2020 рр. Польща значно розвинула сектор відновлюваних джерел енергії, проведені реформи створюють основи для поступової модернізації енергетичної політики країни з врахуванням сучасних світових тенденцій розвитку [3].

Польща з 2008 року є учасницею Міжнародної енергетичної агенції, а енергетична політика Польщі повністю відповідає стандартам та вимогам даної міжнародної організації. Ще однією стратегічною перевагою Польщі на шляху до підвищення енергетичної безпеки є гармонізація національного законодавства відповідно до стандартів ЄС. Це дозволяє країні реалізовувати енергетичні проекти на основі змішаного фінансування: бюджет країни, екологічні фонди, міжнародні фонди та ресурси ЄС.

Головна мета енергетичної політики Польщі – забезпечення енергетичної безпеки країни за допомогою розвитку транспортної інфраструктури, розвитку енергетичних ресурсів країни, впровадження політики енергозбереження, використання альтернативної енергетики.

Основами енергетичної політики Польщі є:

- зростання енергетичної ефективності й безпечності паливно-енергетичних поставок;
- диверсифікація виробництва електроенергії за допомогою ядерної енергії;
- активізація розвитку та використання відновлюваних джерел енергії;
- зниження впливу електроенергетики на навколишнє середовище.

Відповідно до основ енергетичної політики Польщі енергетична безпека – це безпечно постачання енергетичних ресурсів на рівні, що гарантує задоволення потреб країни по прийнятним для економіки та суспільства цінам, а також за умови оптимального використання енергетичних ресурсів країни та диверсифікації поставок необхідних енергетичних ресурсів з-за кордону [4].

Основними факторами, що сприяють нарощенню енергетичної безпеки Польщі на сучасному етапі розвитку є:

- нарощення внутрішнього видобутку нетрадиційних видів викопного палива;
- активізація розвитку енергомереж та енергогенеруючої інфраструктури;
- поступова диверсифікація джерел енергії та шляхів їх постачання;
- створення сприятливого інвестиційного клімату у енергетичній сфері;
- лібералізація енергетичного ринку;
- стабільне постачання енергетичних ресурсів;
- поступова інтеграція енергосистем країн ЄС та формування спільної енергетичної політики [5].

Реалізацію енергетичної політики в Польщі забезпечує Міністерство економіки, його загальну координацію у сфері енергетичної політики здійснює Департамент стратегії і аналізу.

З метою всебічного розвитку енергетичної сфери в країні функціонує Департамент енергетики Польщі, Департамент ядерної енергетики, Департамент з нафти та газу Польщі, Департамент відновлених видів енергії Департамент вугілля Польщі, Департамент з економічних розробок. Регулятивна функція в енергетичній сфері відведена спеціальному органу – ERO. До його обов'язків віднесено: моніторинг енергетичного ринку та сприяння конкуренції в енергетичній сфері, формування сертифікатів на електроенергію, що вироблена з відновлюваних джерел енергії, видача ліцензій на електричну та теплову енергію, розподіл повноважень операторів, а також затвердження їх інвестиційних планів й розподілу тарифів для різних груп споживачів [4].

Крім цього слід зазначити, що для ефективної та збалансованої реалізації енергетичної політики Міністерство економіки Польщі співпрацює з різними інституціями. Зокрема, Міністерство інфраструктури активно реалізовує заходи з підвищення енергоефективності у сфері транспорту. Центральне статистичне бюро збирає та узагальнює статистичні дані у сфері енергетичної політики. Міністерство охорони навколишнього середовища відслідковує екологічні наслідки реалізації енергетичної політики. Таким чином у Польщі сформована унікальна інституційна структура, що ефективно сприяє реалізації енергетичної політики на національному рівні [6].

Відповідно до Енергетичної політики Польщі до 2040 року частку вугілля та бурого вугілля у виробництві електроенергії заплановано зменшити до 60% до 2030 року. Основним пріоритетом енергетичної політики Польщі є забезпечення довгострокової енергетичної безпеки за допомогою зменшення викидів парникових газів, зниження забруднення атмосферного повітря, загальне підвищення енергоефективності та декарбонізація транспортної системи. Ядерній енергетиці відведена особлива роль в енергетичній політиці країни – вона визначається як один з ключових заходів з метою забезпечення енергетичної безпеки країни. В сучасних умовах світового розвитку реалізація зазначеного стратегічного підходу в країні потребує значних інвестицій. Саме тому для модернізації енергетичної інфраструктури Польщі активно залучаються державні та приватні фінансові ресурси, а також ресурси міжнародних партнерів [3].

Енергетична політика Польщі до 2040 р. є національною стратегією енергетичної трансформації, що ставить за мету задоволення економічних потреб країни, а також є основою для співробітництва в рамках ЄС у сфері енергетичної безпеки. Енергетична політика Польщі до 2040 р. визначена основним орієнтиром для суб'єктів підприємницької діяльності, держав-

них та місцевих органів влади та всіх громадян, що має сприяти перетворенню польської економіки на низьковуглецеву. Інвестиційні рішення у межах даної політики спрямовані на ефективне використання ресурсного, інноваційного, економічного та людського потенціалу з метою поступових та раціональних перетворень в економіці країни.

Двома новими галузями енергетичної системи Польщі мають стати альтернативна та атомна енергетика. Це створить умови для розвитку промисловості, створення додаткової вартості в економіці, а також стимулює розвиток спеціалізованого професійного персоналу та збільшення кількості робочих місць. Ще одним напрямком визначено збільшення використання альтернативних видів палива в транспортній сфері за допомогою розвитку електромобільності та гідромобільності [7].

Висновки і пропозиції. Таким чином можна зробити висновок, що спільна енергетична політика ЄС враховує основні тенденції світового розвитку, особливості розвитку європейського регіону, а також має на меті забезпечення енергетичної безпеки.

Основними напрямками спільної енергетичної політики ЄС є:

- формування єдиної зовнішньої енергетичної політики;
- підвищення енергетичної безпеки країн ЄС;
- розробка та впровадження нових технологій в енергетиці;
- підвищення енергоефективності економічного розвитку;
- впровадження енергозбереження у суспільному розвитку;
- зниження негативного впливу на оточуюче середовище;
- диверсифікація джерел постачання енергетичних ресурсів;
- формування єдиного енергетичного ринку ЄС;
- розвиток енергетичної інфраструктури.

Польща дотримується всіх цих напрямів і в той же час з врахуванням національних особливостей розвитку впроваджує свої власні енергетичні зміни, що дозволяють адаптуватись і до європейських вимог і ефективно реагувати на світові енергетичні виклики. Серед них: ефективна співпраця з проведенням енергетичних трансформацій в межах ЄС, розвиток інституційного середовища, що сприяє енергетичним трансформаціям, зниження небезпечного впливу на навколишнє середовище, розвиток інфраструктури та транспорту, диференціація та стабілізація постачання енергетичних ресурсів, інноваційне та інвестиційне забезпечення енергетичних трансформацій, розвиток ядерної та відновлювальної енергетики.

Список літератури:

1. EU countries approve landmark climate change law. Thomson Reuters Foundation. URL: <https://news.trust.org/item/20210628074908-h38d6/>
2. Антонова Л.В. Енергетична політика Європейського Союзу: шлях до якісного та безпечного майбутнього. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2015. № 2. С. 42–49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamcudu_2015_2_8
3. International Energy Agency. URL: <https://www.iea.org/>
4. Манжул І.В. Польський досвід забезпечення енергетичної безпеки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Юриспруденція*. 2015. № 15. Том 2. С. 154–157.

5. Енергетична безпека: європейський досвід. Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України. URL: https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2016/11/Energy_Security_Final_27.11.pdf
6. Шатило О. Світовий досвід забезпечення координації економічної та енергетичної політики: організаційний аспект. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2013. № 7. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=596>
7. Polityka energetyczna Polski do 2040 r. URL: <https://www.gov.pl/web/klimat/polityka-energetyczna-polski>
8. Ішков С.В. Особливості сучасного етапу еволюції та основні напрями енергетичної політики Європейського Союзу. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Сер. : Економічні науки*. 2012. № 2. С. 207–210. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2012_2_46

References:

1. EU countries approve landmark climate change law. Thomson Reuters Foundation. Available at: <https://news.trust.org/item/20210628074908-h38d6/>
2. Antonova L.V. (2015) Enerhetychna polityka Yevropeiskoho Soiuzu: shliakh do yakisnoho ta bezpechnoho maibutnoho [Energy policy of the European Union: the path to a quality and secure future]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia*, no. 2, pp. 42–49. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamcudu_2015_2_8
3. International Energy Agency. Available at: <https://www.iea.org/>
4. Manzhul I.V. (2015) Polskyi dosvid zabezpechennia enerhetychnoi bezpeky [Polish experience in energy security]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Yurysprudentsiia*, no. 15, tom 2, pp. 154–157.
5. Enerhetychna bezpeka: yevropeyskyi dosvid [Energy security: European experience]. Financial and Economic Analysis Office of VRU. Available at: https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2016/11/Energy_Security_Final_27.11.pdf
6. Shatylo O. (2013) Svitovyi dosvid zabezpechennia koordynatsii ekonomichnoi ta enerhetychnoi polityky: orhanizatsiynyi aspekt [World experience in ensuring coordination of economic and energy policy: organizational aspect]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, no. 7. Available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=596>
7. Polityka energetyczna Polski do 2040 r. [Poland energy policy to 2040]. Available at: <https://www.gov.pl/web/klimat/polityka-energetyczna-polski>
8. Ishkov S.V. (2012) Osoblyvosti suchasnoho etapu evoliutsii ta osnovni napriamy enerhetychnoi polityky Yevropeiskoho Soiuzu [Features of the current stage of evolution and the main directions of energy policy of the European Union]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Ser.: Ekonomichni nauky*, no. 2, pp. 207–210. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2012_2_46